

Asia: VN/31464/2023

Lausuntopyyntö ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen toiminnasta perittävistä maksuista annettujen valtioneuvoston asetusten muuttamisesta

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksu

Lausuntonne yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksun korottamisesta 45 euroon opintopisteeltä (nykyisin 15 euroa/opintopiste). Jatkossakin korkeakoulu voi päättää myös tätä matalammasta hinnoittelusta tai täysin maksuttomasta tarjonnasta.

Ammattiliitto Pro kiittää mahdollisuudesta lausua ja pyydettyä lausua asetusmuutoksista. Pro ei kannata esitystä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksun korottamisesta 45 euroon opintopisteeltä. Pidämme tavoitteita opetustarjonnan monipuolistamisesta ja avoimen korkeakoulutuksen roolin vahvistamisesta osaamisen kehittämisessä hyvinä, mutta esitetyjä keinoja toimimattomina.

Esitetty korotus hankaloittaisi monen työikäisen mahdollisuuksia ylläpitää ja kehittää osaamistaan, rajoittaisi alanvaihdon mahdollisuuksia ja tuottaisi yhteiskunnallista eriarvoisuutta, kun jatkossa vain hyvin toimeentulevalla osalla väestöstä olisi varaa osallistua avoimeen korkeakouluopetukseen. Tämä tunnustetaan myös asetusten taustamuistioissa, joissa todetaan, että avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksujen korotus, siltä osin, kun korkeakoulut käyttävät hintajoustoa ylöspäin, voi vähentää julkisen sektorin vastuuta avoimen korkeakouluopetuksen järjestämiskustannuksista ja lisätä vastaavasti opiskelijoiden itsensä, ja mahdollisesti heidän perheidensä, puolisoidensa tai työnantajiansa vastuuta opintojen kustannusten kattamisesta. Lisäksi muistioissa todetaan, että pienituloisten mahdollisuudet osallistua osallistujalle nykyistä kalliimpaan avoimeen ammattikorkeakouluopetukseen heikkenisivät.

On erittäin todennäköistä, että korkeakoulut käyttävät hintajoustoa ylöspäin, sillä hallitusohjelman mukaisesti korkeakoulujen perusrahoituksesta leikataan samassa suhteessa. Tämä tuodaan esille myös useamman korkeakoulun omassa asetusmuutoksia koskevassa lausunnossa, samoin kuin se, että todennäköisesti koulut joutuvat nostamaan tasaisesti kaikkien alojen opintomaksuja pelkkien kalliimpien tuotantokustannusten alojen sijaan. Onkin kyseenalaista, miten hyvin käytännössä

toteutuu se, että jatkossakin korkeakoulu voi päättää matalammasta hinnoittelusta tai täysin maksuttomasta tarjonnasta.

Käytännön toteutukseen liittyvien epäilyjen lisäksi Pro kiinnittää huomiota asetusmuutosten perusteluihin. Taustamuistioissa enimmäismaksujen korotuksia perustellaan sillä, että uudella tarjonnalla ja tarkoituksenmukaisesti asetetulla hinnoittelulla voidaan houkutella avoimen opintoihin uusia korkeakoulutettuja, maksukykyisiä osallistujia. Ristiriitaisesti hallitus on kuitenkin ohjelmassaan linjannut haluavansa ehkäistä korkeakoulutuksen kasautumista samoille, valmiiksi koulutetuille henkilöille.

Vaikutusarviointien osalta Pro toteaa, että niitä käsittelevässä taustamuistion osiossa enimmäismaksujen nostamisen arvioidaan vähentävän avoimen yliopisto-opetuksen kysyntää kokonaisuudessaan, mikä sekin on ristiriitainen lopputulos ottaen huomioon hallitusohjelman kirjauksen: ”Vahvistetaan avoimen korkeakouluopetuksen roolia väylänä osaamisen kehittämisessä.” Mikäli hallitus haluaa todella vahvistaa avoimen korkeakoulutuksen roolia osaamisen kehittämisessä, tulisi harkita muita keinoja, kuin yksilön maksettavaksi tulevien opintomaksujen korottamista.

Lisääajan hakemista ja uudelleenkirjautumista koskevat maksut yliopistoissa

Lausuntonne yliopistojen maksuasetukseen ehdotetuista em. muutoksista.

Ei lausuttavaa

Avoimen korkeakoulutuksen tarjontaan ja maksullisuuteen liittyvät kehittämistarpeet

Muu palautteenne ehdotuksista? Mitä muita kehittämistarpeita näette liittyvän avoimen korkeakoulutuksen tarjontaan ja maksullisuuteen?

Hallitus toteuttaa samanaikaisesti useampia työelämässä olevien osaamisen kehittämistä hankaloittavia hankkeita: aikuiskoulutustuki lakkautetaan, korkeakoulujen rahoitusmalleja muokataan ensikertalaisia suosivaan suuntaan ja nyt avoimen korkeakoulutuksen enimmäismaksuja aiotaan korottaa. Uudistusten yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu riittävällä tasolla ja niiden osakseen saama kritiikki on pitkälti ohitettu. Pro näkee, että kehittämistarve koskee yksittäisen uudistuksen sijaan laajempaa jatkuvan oppimisen kokonaisuutta ja muistuttaa, että viime hallituskaudella laadittu kansallinen jatkuvan oppimisen strategia antaisi kehittämistyölle hyvän pohjan.

Vaikutusarviontia tarkentavat kysymykset korkeakouluille

1. Kuvatkaa korkeakoulunne nykyinen avoimen korkeakouluopetuksen hinnoittelukäytäntö.

-

2. Miten arvoitte asetusmuutoksen vaikuttavan hinnoittelukäytäntöönne?

-

3. Miten arvioitte asetusmuutoksen mahdollistaman uuden enimmäismaksun vaikuttavan avoimen korkeakouluopetuksen tarjontaanne eri koulutusaloilla? Mille uusille aloille arvioitte enimmäismaksun nostamisesta johtuen käynnistävänne avointa korkeakouluopetustarjontaa?

-

4. Mitä vaikutuksia arvioitte enimmäismaksun nostamisella olevan avoimen väylän opintoihinne / polkuopintoihinne (esim. suoritusmäärät, kriteerit, hinnoittelu)?

-

Kurki Julia
Ammattiliitto Pro ry